

הרב יהודה זולדן

מתי שמיטה ומצוות התלויות בארץ יהיו מהתורה?!**א. מצוות חלה ושמיטה בזמננו****1. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף כה עמוד א – עמוד ב**

אפילו למ"ד תרומה בזמן הזה דאורייתא, חלה דרבנן, דתניא: "בבואכם אל הארץ" (במדבר טז, טו). אי בבואכם, יכול משנכנסו לה שנים ושלשה מרגלים? ת"ל: "בבואכם" - בביאת כולכם אמרתי, ולא בביאת מקצתכם, וכי אסקינהו עזרא, לאו כולו סליק.

רמב"ם הלכות ביכורים פרק ה הלכות ה, ז; רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כ הלכה ג

ה. אין חייבין בחלה מן התורה אלא בא"י בלבד שנאמר "והיה באכלכם מלחם הארץ" וגו', ובזמן שכל ישראל שם שנאמר "בבואכם" ביאת כולכם ולא ביאת מקצתכם, לפיכך חלה בזמן הזה אפילו בימי עזרא בארץ ישראל אינה אלא מדבריהם כמו שביארנו בתרומה.

ז. מפרשין חלה בחו"ל מדברי סופרים כדי שלא תשתכח תורת חלה מישראל

רמב"ם הלכות תרומות פרק א הלכה כו

תרומה בזמן הזה ואפילו במקום שהחזיקו עולי בבל ואפילו בימי עזרא אינה מן התורה אלא מדבריהן שאין לך תרומה של תורה אלא בא"י בלבד, ובזמן שכל ישראל שם שנאמר כי תבואו ביאת כולכם כשהיו בירושה ראשוני וכמו שהן עתידין לחזור בירושה שלישית, לא כשהיו בירושה שנייה שהיתה בימי עזרא שהיתה ביאת מקצתן ולפיכך לא חייבה אותן מן התורה, וכן יראה לי שהוא הדין במעשרות שאין חייבין בזמן הזה אלא מדבריהם כתרומה.

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ו הלכה טז

חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום ואע"פ שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית ובמעשרות על הדרך שביארנו בהלכות תרומה.

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ט הלכות ב-ג; (רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק י הלכות ח-ט)

ב. אין שמיטת כספים נוהגת מן התורה אלא בזמן שהיובל נוהג שם שמיטת קרקע, שהרי ישוב הקרקע לבעליו בלא כסף, ודבר זה קבלה הוא, אמרו חכמים בזמן שאתה משמיט קרקע אתה משמיט כספים בכל מקום בין בארץ בין בחוצה לארץ, ובזמן שאין שם שמיטת קרקע אין אתה משמיט כספים בשביעית אפילו בארץ.

ג. ומדברי סופרים שתהא שמיטת כספים נוהגת בזמן הזה בכל מקום, ואע"פ שאין היובל נוהג כדי שלא תשתכח תורת שמיטת הכספים מישראל.

ח. משגלה שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה בטלו היובלות, שנאמר: "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה" בזמן שכל יושביה עליה, והוא שלא יהיו מעורבין שבט בשבט אלא כולן יושבים כתקן. ...

גדר "ביאת כולכם"**רמב"ם הלכות תרומות פרק א הלכה ב**

ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהו הנקרא כיבוש רבים, אבל יחיד מישראל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינו נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצוות, ומפני זה חלק יהושע ובית דינו כל א"י לשבטים אע"פ שלא נכבשה כדי שלא יהיה כיבוש יחיד כשיעלה כל שבט ושבט וכבוש חלקו.

הרב אליעזר וולדינגר, שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן א

ב. יש להבין מהו הגדר של ביאת כולכם שמצריכים בזה, האם הכרחי שכל ישראל באשר הם יבואו הנה?

... יש לומר שהמודד הוא ששים ריבוא מישראל כפי שמצינו שהיה בכזאת ביוצאי מצרים שיצאו לכבוש את הארץ, וכל שנמצאים בארץ ישראל סי' ריבוא מישראל נקרא כבר כל יושביה עליה, ובימי עזרא מכיון שלא עלו כמספר הזה, ועלו רק ארבע רבוא אלפים ושלש מאות וששים ככתוב בספר עזרא, ולא הגיע מספרם אפילו לכדי רוב של סי' רבוא על כן לא הועילו בקידושם לחייב בתרומה מה"ת. ונתעוררתי לחידוש זה ע"פ

מרגניתא טבא שמצאתי בזה בחידושי רבינו גרשום מאור הגולה ז"ל על ערכין ד' ל"ב ע"ב, ... עזרא דכתיב ביה כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים הוי מני וכו'. מפרש רבינו גרשום וכותב וז"ל: כל הקהל כאחד ארבע רבוא, דאפילו עישור מישראל לא היו במקומן דהכי גמירי [דלעולם] אין ישראל פחותים מששים ריבוא כ"ש דלא מנו יובלות עכ"ל. הרי דרגמ"ה ז"ל מדי דברו על ירושת עזרא ומדת קדושתה מצא לנחוץ לאשמיענו בכאן דהמספר של הגוף הישראלי הכללי עד שיהא ראוי לשמו ישראל הוא לא פחות מששים ריבוא, ולא עוד אלא שהוסיף לבאר ולחשוב חשבונו של עזרא לפי המודד הזה של סי' ריבוא. ... ומה רבתה שמחתי כשמצאתי להגאון מקוטנא ז"ל בספרו ישועות מלכו בפ"א בתרומות הכ"ו, שמבליע בתוך דבריו כאל הנחה פשוטה דהשיעור בזה הוא סי' רבוא, וכותב זאת כלאחר יד יעו"ש.

ג. גדר הצרכת מלך בכיבוש רבים. ולכאורה יש עדנה גורם מעכב נוסף כדי שיקרא כיבוש רבים, משום דהא התנאי של כיבוש רבים הוא גם שיהא זה ע"י מלך או נביא, ובימינו אין לנו לא מלך ולא נביא.

אך גם לזה נוכל למצוא מזור בעפ"י מה שכותב לבאר לנו הגאון הגר"ה קוק ז"ל במשפט כהן סימן קמ"ד בדברו על מלחמות החשמונאים כנגד חיילות סוריא בלא מלך, והוא, דנראים הדברים שבזמן שאין מלך ודאי גם שופטים מוסמכים ונשיאים כלליים במקום מלך הם עומדים עיי"ש ביתר אריכות. וכנראה סבר כך בעצם גם הגאון יעב"ץ ז"ל במור וקציעה שם שסובר להנחה פשוטה שכיבוש החשמונאים הועילה למה שנשאר ביד ישראל עד גלותם, ורק לא אל מה שנלקח מידם עודם על אדמתם ע"ש. ויעוין בספרי הלכות מדינה חלק א שער ג פרק ה שהארכתי להוכיח ולבסס דעת כהן יפה זאת עיי"ש. וא"כ גם בימינו הנשיא והממשלה והכנסת וכו' (על כל מגרעותיהם בשטח הדת, ואשר ברור שבנוגע לדת אין להחלטותיהם נגדו כל תוקף שהוא) שנבחרו מדעת רוב ישראל היושבים על אדמתם, ואשר המה גם יותר מס' ריבוא, במקום מלך הם עומדים בכל הנוגע למצב הכללי של האומה הדרושים לשעתם ולמעמד העולם, כדברי המשפט כהן שם, ובפרט בנוגע לצבא - הכיבוש ומפקדיהם שפועלים על דעת כל יושבי הארץ (מלבד מיעוט שאינו ניכר שבטל ברובא דרובא) ועל צבאותיהם נמנים עשרות אלפי אנשי צבא יראים ושלמים וכבשו את השטחים יד ביד עם כל אנשי הצבא על כל סוגיהם וראשיהם. ויעוין להיעב"ץ בקו' ישוב א"י שם שהיה פשוט בעיניו לתת דין כיבוש רבים לכל מה שכבש ירבעם בן יואש, אע"פ שמצינו שהכתוב מעיד עליו (במל"ב י"ד) שעשה הרע בעיני ה' ולא סר מכל חטאות ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל. והיינו כנ"ז.

ילקוט שמעוני להושע רמז תתק"ח

כתיב "וענתה שמה כימי נעוריה" (הושע ב, יז), מה יציאתם ממצרים בששים רבוא, וכניסתן לארץ בששים רבוא, כן לימות המשיח בששים רבוא.

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג הלכה א

בבית שני כשמלכו יון גזרו גזרות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות, ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו הטהרות, וצר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם אלהי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני.

רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הלכה א

המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות, ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה,

הרב יהושע מקוטנא, ישועות מלכו (בקונטרס ליקוטי תורה פרשת תרומה)

בספר החינוך מצוה צה כתב: "לבנות בית לשם ה'... ונוהגת מצוה זו בזמן שרוב ישראל על אדמתן". ולכאורה בימי שבי הגולה מבבל, דכל הקהל היה ארבע ריבוא, האיך בנו המקדש? ואפשר כמו שאמרו חז"ל: "זכה צדיק - נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן" (ב' חגיגה טו ע"א). אם כן הכא נמי (גם כאן) כיון שהיה בידי כולם לעלות ולא רצו, נטלו העולים כח וזכות הנשארים, ולהם היה הכח והזכות מרוב ישראל, ומקרי רוב ישראל על אדמתם. ועיין תענית כז ע"ב גבי משמורות דאותם שעלו זכו בחלק שלא רצו לעלות.

הרב יהודה גרשוני, קול צופיך עמ' א

מדבריו הנפלאים של הגאון בעל "ישועות מלכו" מסתבר שבדורנו זה, שזכינו למדינה יהודית עם שלטון יהודי עצמאי בארץ ישראל, וכל הרוצה לעלות מתקבל בזרועות פתוחות, יש לומר שכל מי שלא עולה מאבד זכותו בארץ ישראל לאלה שגרים בארצנו הקדושה, כי הם נוטלים חלקם וחלק חבריהם שנשארו לגור בארצות הגולה, ונחשב כאילו "רוב ישראל על אדמתן".

ערב ראש השנה תשע"ט

יהודים במדינת ישראל: כ 6,636,00 (74.4%) השאר לא יהודים. [ביום המדינה – כ 600,000 יהודים]
יהודים בעולם (כולל מדינת ישראל): כ-15,000,000.